

Nagrody Juliana Tuwima i Ireny Tuwim

Pisarz i reporter Artur Domosławski został 12. laureatem Nagrody Literackiej im. Juliana Tuwima, przyznawanej za twórczość o wysokich walorach artystycznych, która w istotny sposób podwyższa poziom świadomości wspólnoty społecznej demokratycznego państwa, przyczyniając się do zrozumienia źródeł i różnic światopoglądowych oraz oferuje wgląd w problemy rzeczywistości społecznej i kulturowej na poziomie jednostek, społeczeństw i narodów. Nagrodę w wysokości 50 tysięcy złotych oraz statuetkę, zaprojektowaną przez łódzkiego artystę Andrzeja Czaplińskiego, wręczono podczas gali finałowej festiwalu Puls Literatury, która odbyła się 15 XII 2024 w kompleksie EC1 Łódź – Miasto Kultury.

W tym roku jury w składzie: Anna Marchewka – przewodnicząca, Paulina Frankiewicz, Grzegorz Jankowicz, Michał Tabaczyński oraz Grzegorz Wysocki nominacją do nagrody wyróżniło Artura Domosławskiego, Jana Gondowicza oraz Krystynę Miłobędzką.

Grzegorz Wysocki, w wygłoszonej laudacji stwierdził:

W roku 2024, ćwierć wieku od debiutanckiej („papieskiej”) książki - jak również osiem lat po „Wykluczonych”, i trzy lata po „Wygnańcu”, monumentalnej biografii Zygmunta Baumana - Artur Domosławski obdarował nas, nienasyconych czytelników, kolejną - dosłownie i w przenośni - wielką książką, ba, summą zawodową i życiową.

Bo „Rewolucja nie ma końca” to prawie 900-stronicowa opowieść reporterska, autobiografia, esej, wreszcie i przede wszystkim - rozprawa ze współczesnym światem, jego pyszałkowatą pewnością, okrucieństwem, nieczułością, deficytami wrażliwości i empatii, niewiarą w zmianę na lepsze, piękniejsze jutro. Nieformalny traktat, w którym spotykają się ze sobą polityka i metafizyka, bunt i rezygnacja, frustracja i nadzieja, apatia i utopia. Podsumowanie dotychczasowej Drogi, bo - cytuję - „Dobra podróż nie ma końca. Trwa w nas nawet wtedy, gdy fizyczne przemieszczanie się ustaje, a doświadczenie pracuje, wyobraźnia wciąż oddycha”.

Reportaż totalny, realistyczna proza pełna wiary i nadziei w „sprawczość, siłę i potencjał ludzi”, literatura zaangażowana najwyższej próby. W skrócie: Artur Domosławski.

Artur Domosławski to ceniony w Polsce i na świecie pisarz i reporter; świadek buntów i rewolt w krajach Globalnego Południa, obserwator ruchów masowych oraz prób naprawiania porządku społecznego; autor literackich biografii ludzi kultury. Napisał „Gorączkę latynoamerykańską” (2004), „Śmierć w Amazonii” (2013), „Wykluczonych” (2016), a w tym roku wydał książkę „Rewolucja nie ma końca. Podróże w krainie buntu i nadziei”, będącą podsumowaniem blisko trzech dekad latynoamerykańskiej pasji. Międzynarodowe uznanie przyniosła mu biografia „Kapuściński non-fiction” (2010), przetłumaczona na wiele języków, nagrodzona English Pen Award, a w Polsce – nagrodą Grand Press-Dziennikarz Roku 2010. Za monumentalną biografię „Wygnaniec. 21 scen z życia Zygmunta Baumana” (2021) otrzymał Górnośląską Nagrodę Literacką „Juliusz” (2022) dla najlepszej książki biograficznej. Był nominowany do Literackiej Nagrody Nike za „Wykluczonych”, a biografia „Wygnaniec. 21 scen z życia Zygmunta Baumana” znalazła się w finale tej nagrody. Jego książki przetłumaczono na 10 języków. Przez 20 lat był związany z „Gazetą Wyborczą”, od półtorej dekady – z tygodnikiem „Polityka”.

W tym roku po raz pierwszy wręczono również Nagrodę Translatorską im. Ireny Tuwim, która trafiła w ręce bułgarystki Magdaleny Pytlak. Laureatka otrzymała 10 tysięcy złotych oraz statuetkę, zaprojektowaną przez łódzkiego artystę Andrzeja Czaplińskiego.

Nowa Nagroda ma na celu uhonorowanie dokonań translatorskich wzbogacających kulturę polską o istotne przekłady literatur obcych, kładzie też nacisk na pracę twórczą tłumaczek i tłumaczy, którzy niejednokrotnie decydują o tym, jak zabrzmiały w języku polskim teksty niełatwe do przełożenia ze względu na kontekst kulturowy czy leksykę.

W tym roku jury w składzie: Anna Marchewka – przewodnicząca, Paulina Frankiewicz, Grzegorz Jankowicz, Michał Tabaczyński oraz Grzegorz Wysocki nominacją do nagrody wyróżniło Hannę Jankowską, Tomasza Pindela oraz Magdalenę Pytlak.

Michał Tabaczyński w laudacji wyjaśniał:

Mieliśmy wszyscy - mówię w imieniu moich koleżanek i kolegów - poczucie wielkiej odpowiedzialności, gdy przyszło do rozmowy o nagrodzie translatorskiej. Wiedzieliśmy bowiem (a przynajmniej: dopuszczaliśmy taką ewentualność), że ten pierwszy werdykt w trudny do uniknięcia sposób ustawi tę nową nagrodę, wyznaczy jakoś granice dla kolejnych nominacji, zdefiniuje obszar poszukiwań przyszłych nominowanych. Uznaliśmy więc, że ten fantastyczny zestaw (przed którym teraz chylę czoło, dziękując Wam za to, że jesteście) zdefiniuje tę nagrodę najlepiej. Co się na tę definicję składa?

Kolejność jest przypadkowa. Mniejsze języki (nie w sensie geograficznym czy kulturowym, oczywiście, ale rynkowym). Trudność tłumaczeniowych wyzwań. Skuteczne ambasadorstwo wobec kultur i literatur, z których języków się przekłada. Doskonałość tłumackiego fachu. Oryginalny wkład do polszczyzny i naszej rodzimej literatury. Uczestnictwo - dzięki przekładowej działalności - w najważniejszych dyskusjach współczesności.

Magdalena Pytlak to bułgarystka, doktor nauk humanistycznych w dziedzinie literaturoznawstwa, tłumaczka literatury bułgarskiej, wykładowczyni akademicka. Autorka przekładów dzieł twórców takich jak: Georgi Gospodinow, Milen Ruskow, Iwan Christow, Mireła Iwanowa, Dimityr Kenarow. W roku 2019 została laureatką Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus dla tłumacza za przekład książki Georgi Gospodinowa pt. „Fizyka smutku” oraz Nagrody „Literatury na Świecie”, była dwukrotnie nominowana do Nagrody Literackiej Gdynia w kategorii przekład na język polski.

Fundatorami Nagrody Literackiej im. Juliana Tuwima i Nagrody Translatorskiej im. Ireny Tuwim jest Dom Literatury w Łodzi i Urząd Miasta Łodzi.